

Sygn. akt II AKa 416/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Czarnota

Sędziowie: SSA Anna Skupna

SSA Danuta Matuszewska (spr.)

Protokolant: st. sekretarz sądowy Aleksandra Konkol

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Krzysztofa Nowickiego

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2013 r.

sprawy

M. P.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej wG.

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt **II K 82/13**

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

M. P. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. nakazowym Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 maja 2009 roku w sprawie VI K za czyn z art. 284 § 1 i 3 k.k. popełniony 3 lutego 2009 roku, na karę 8 (ośmiu) ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej dozorowanej pracy społecznej w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym, postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 15 czerwca 2011 roku o sygn. akt VII Ko 1551/11 zamieniono skazanemu karę 7 (siedmiu) miesięcy i 18 (osiemnastu) dni ograniczenia wolności na 114 (sto czternaście) dni zastępczej kary pozbawienia wolności;
2. zaocznym Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 10 sierpnia 2009 roku w sprawie VI K 432/09, za czyn z art. 279 § 1 k.k. popełniony w okresie od 21 do 23 marca 2009 roku, na karę jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 29 czerwca 2011 roku o sygn. akt VII Ko 1757/11 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;
3. zaocznym Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 września 2009 roku w sprawie VI K 446/09, za czyn z art. 278 § 3 k.k. popełniony w dniu 14 maja 2009 roku, na karę 12 (dwunastu) miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem

wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie, postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 15 czerwca 2011 roku o sygn. akt VII ko 1561/11 zamieniono skazanemu karę 11 (jedenastu) miesięcy i 14 (czternastu) dni ograniczenia wolności na 172 (sto siedemdziesiąt dwa) dni zastępczej kary pozbawienia wolności;

4. zaocznym Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 29 kwietnia 2010 roku w sprawie II K 506/10, za czyn z art. 178a § 2 k.k. popełniony 04 marca 2010 roku, na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 05 września 2011 roku o sygn. akt VII Ko 2096/11 zarządzono wobec skazanego wykonanie kary pozbawienia wolności;

5. Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 października 2010 roku w sprawie II K 54/10, za czyn z art. 158 § 1 k.k. popełniony w nocy z 17 na 18 kwietnia 2009 roku, na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, z art. 280 § 1 k.k. popełniony w nocy z 17 na 18 kwietnia 2009 roku na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, a następnie wymierzył mu karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 (cztery) lata. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 03 października 2011 roku o sygn. akt VII Ko 2595/11 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

6. Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 kwietnia 2011 roku w sprawie II K 17/11, za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełniony w okresie od 11 marca 2009 roku, godz. 9.00 do dnia 12 marca 2009 roku, godz. 13:30 na karę 1 (jednego) roku i 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 listopada 2011 roku o sygn. akt VII Ko 3098/11 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

7. Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 06 czerwca 2011 roku w sprawie II K 394/11 za czyn z art. 244 k.k. popełniony w dniu 22 stycznia 2011 roku, na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby noszący 3 (trzy) lata. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 listopada 2011 roku o sygn. akt VII Ko 3099/11 zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

przy czym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 25 kwietnia 2012 roku o sygn. akt II K 84/12 połączono kary pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach wskazanych w punkcie 4 i 6, a umorzono postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w stosunku do spraw wskazanych w punkcie 2 i 7.

Wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 30 września 2013 roku sygn. II K 82/13:

I. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k. art. 86 § 1 k.k. oraz art. 87 k.k. w miejsce kar jednostkowych ograniczenia wolności i pozbawienia wolności orzeczonych w wyrokach:

a) Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 maja 2009 roku w sprawie VI K 260/09,

b) Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 września 2009 roku w sprawie VI K 446/09,

c) Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 października 2010 roku w sprawie II K 54/10,

wymierzono skazanemu M. P. karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. zaliczono na poczet kary łącznej orzeczonej w punkcie pierwszym wyroku wykonaną w całości karę ograniczenia wolności w sprawie VI K 260/09 Sądu Rejonowego w Grudziądzu oraz VI K 446/09 Sądu Rejonowego w Grudziądzu, przy czym jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się dwóm dniom kary ograniczenia wolności;

III. na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. umorzono postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym wyroku:

a) zaocznego Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 10 sierpnia 2009 roku w sprawie VIK 432/09,

b) Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 29 kwietnia 2010 roku w sprawie IIK 506/10,

c) Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 kwietnia 2011 roku w sprawie IIK 17/11

d) Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 06 czerwca 2011 roku w sprawie II K 394/11;

IV. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. ustalono, iż z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie podlegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym;

V. zasądzono od Skarbu Państwa (Kasy Sądu Okręgowego w Toruniu) na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata A. T. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych plus 23 % VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu;

VI. wydatkami poniesionymi w sprawie obciążono Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku została wniesiona apelacja przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w G., który:

I. Na podstawie art. 425 § 1 i 2 k.p.k. i art. 444 k.p.k. zaskarżył powyższy wyrok łączny w całości na niekorzyść skazanego M. P..

II. Na zasadzie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt. 1 i 2 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił:

- obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 85 k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i objęcie wyrokiem łącznym tylko wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 maja 2009 roku (sygn. VI K 260/09) oraz wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21 września 2009 roku (sygn. VI K 446/09) oraz Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 października 2010 roku (sygn. II 54/10), podczas gdy istniały przesłanki do objęcia wyrokiem łącznym również kar wymierzonych w wyrokach Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 10 sierpnia 2009 roku (sygn. VI K 432/09) oraz Sądu Rejonowego w Grudziądzu z 14 kwietnia 2011 roku (sygn. II K 17/11);

- obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. poprzez uznanie w punkcie III wyroku, iż istnieją podstawy do umorzenia postępowania w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 10 sierpnia 2009 roku w sprawie VI K 432/09 oraz Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 kwietnia 2011 roku w sprawie II K 17/11 z uwagi na powagę rzeczy osądzonej, podczas gdy zaistniały przesłanki do objęcia powyższych wyroków nowym wyrokiem łącznym.

III. Podnosząc ten zarzut w myśl art. 427 § 1 k.p.k. In fine i art. 437 § 1 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja Prokuratora Rejonowego wG. zasługiwała na uwzględnienie.

Oczywiście rację ma skarżący, że Sąd I instancji dopuścił się obrazy przepisów prawa, przede wszystkim jednak procesowego, to jest art. 17§1 pkt 7 k.p.k., efektem czego było nieobjęcie węzłem kary łącznej skazań M. P. wyrokami Sądu Rejonowego w Grudziądzu w sprawach VI K 432/09 i II K 17/11.

Trafnie wskazuje Sąd I instancji w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, powołując się na treść uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 25 lutego 2005 r. w jaki sposób należy rozumieć zawarty w art. 85 k.k. zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok”. Niewątpliwie, decydujące znaczenie ma umiejscowienie poszczególnych przestępstw przed datą chronologicznie pierwszego wyroku do nich się odnoszącego.

Poza sporem pozostaje, iż pierwszym wyrokiem stanowiącym cezurę czasową jest wyrok Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 21.05.2009 r. w sprawie VI K 260/09; w zbiegu realnym pozostają przestępstwa, za które M. P. skazany został wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu w sprawie VI K 446/09 i Sądu Okręgowego w Toruniu w sprawie II K 54/10 co uzasadnia wymierzenie kary łącznej.

Przed 21.05.2009 r. popełnione jednak zostały także przestępstwa, za które M. P. skazany został w sprawach VI K 432/09 i II K 17/11.

Sąd odwoławczy podziela stanowisko oskarżyciela publicznego, że treść wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Grudziądzu z 28.04.2012 r sygn. akt II K 84/12 nie uzasadnia twierdzenia, że wystąpiła przesłanka powagi rzeczy osądzonej z art. 17§1 pkt 7 k.p.k. uniemożliwiająca objęcie karą łączną, na obecnym etapie postępowania, kar orzeczonych we wskazanych sprawach VI 432/09 i II K 17/11. Sąd odwoławczy podziela przytaczane przez skarżącego stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażone w postanowieniu z 18.07.2007 r. sprawie II AKz 419/07.

O trafności tego poglądu upewniają tezy zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 10.07.2013 r. w sprawie II KK 14/13 (Lex nr 1341265).

W judykacie tym Sąd Najwyższy wskazał, że w myśl art. 575 § 1 k.p.k. o potrzebie wydania nowego wyroku łącznego w miejsce dotychczasowego, który wówczas traci moc, nie decyduje fakt ujawnienia się jakiegokolwiek kolejnego skazania tej samej osoby, nieobjętego dotychczasowym wyrokiem łącznym, lecz tylko takiego, który spełnia przesłanki z art. 85 k.k. i w związku z tym nadaje się do połączenia, bądź to ze wszystkimi, bądź co najmniej z jednym ze skazań objętych istniejącym wyrokiem łącznym, co powoduje, że dotychczasowy węzeł prawomocnie połączonych kar ulega rozwiązaniu. Tylko przy braku podstaw do zastosowania art. 575 k.p.k. uprzednie prawomocne zakończenie postępowania o wydanie wyroku łącznego obejmującego kary orzeczone w obu sprawach stanowi negatywną przesłankę procesową w postaci powagi rzeczy osądzonej.

Jeśli tożsame wyroki, co do których zapadło prawomocne orzeczenie rozstrzygające kwestie kary łącznej, w różnym układzie były przedmiotem dwóch lub więcej postępowań o wydanie wyroku łącznego, ale w żadnym z tych postępowań zakresem orzekania nie były objęte wszystkie wydane wobec skazanego wyroki, to nie występuje negatywna przeszkoda z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy podkreślił, że z punktu widzenia ocen związanych z zasadą ne bis in idem, nie można utożsamiać przedmiotu rozpoznawania sprawy z przedmiotem rozstrzygnięcia wydanego w tej sprawie. O ile bowiem dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci stanu zawisłości sprawy istotne jest jedynie porównanie przedmiotów rozpoznawania w obu sprawach, o tyle dla oceny zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci rzeczy osądzonej konieczne jest porównanie przedmiotów (zakresu) rozstrzygnięcia wydanego w odniesieniu do tej samej osoby w obu sprawach.

Przy badaniu stanu zawisłości sprawy w ramach postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego idem oceniać należy przez pryzmat tego, co stanowi przedmiot rozpoznawania w obu porównywanych sprawach.

Przy badaniu stanu rzeczy osądzonej w ramach takiego postępowania idem należy oceniać pod kątem tego, o czym rozstrzygnięto w określonych częściach porównywanych orzeczeń.

Jeżeli orzeczenia dotyczące połączenia jednostkowych skazań w różnym układzie były przedmiotem dwóch lub więcej postępowań o wydanie wyroku łącznego, ale w żadnym z tych postępowań zakresem orzekania (rozstrzygnięcia) nie były objęte wszystkie wydane wobec skazanego wyroki, nie można mówić o istnieniu przeszkody ujętej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Przesłanka z art. 575 k.p.k. zachodzi zatem również wtedy, gdy pojawił się wyrok, który nie został ujęty w wyroku łącznym mimo, że podlega połączeniu i pozwala na odmienne skonfigurowanie wszystkich skazań .

Zauważyć należy, że stan faktyczny sprawy, w której procedował Sąd Najwyższy, zbliżony był do występującego w przedmiotowej sprawie- po wydaniu wyroku łącznego pojawił się wyrok, co do którego także istniały warunki, do objęcia go połączeniem.

Stwierdzić trzeba, że nie był tożsamy przedmiot rozpoznawania i przedmiot rozstrzygnięcia w sprawie Sądu Okręgowego w Toruniu II K 82/13 i Sądu Rejonowego w Grudziądzu II K 84/12 i

W wyroku łącznym z 25.04.2012 r. w sprawie II K 84/12 Sąd Rejonowy w Grudziądzu rozstrzygnął co do skazań M. P. wynikających jedynie z wyroków tego Sądu w sprawach VI K 432/09, II K 506/10, II K 17/11 i II K 394/11 (vide odpis wyroku II K 84/12 k.31). Poza rozważaniami Sądu Rejonowego w Grudziądzu pozostawała możliwość objęcia tym wyrokiem kar wynikających z wyroków w sprawach VI K 260/09, VI K 446/09, jak też kar wymierzonych przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie II K 54/10 (co oczywiście wiązałoby się ze zmianą właściwości Sądu).

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok uchylono i sprawę przekazano do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Toruniu, w którym to postępowaniu ustalając skazania, co do których zachodzą warunki do objęcia ich karą łączną, Sąd I instancji winien mieć na uwadze powyższe zapatrywania prawne Sądu Apelacyjnego. Zauważyć na końcu należy, że określone konsekwencje dla przyszłego wyrokowania wiązać się będą z treścią art.2 ust.3 lit.a i art. 12 ust.3 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, skoro stosownie do tych przepisów utracił byt przestępstwa, czyn przypisany M. P. wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu w sprawie II K 506/10.